

L'ESPANOL

SETMANARI CATALA

10 CENTIMS lo número

WELICITACIONES
 PARA NAVIDAD
 S. RAMON 6

¡¡CALENTAS
 Y GROSSAS!!

—¿Li aboco?...
 —Aboca, pitera.
 qu' es tant lo que 'l cor m' encéns
 qu' ara 'l tinch ja, castanyera,
 com las castanyas que vens...

¡PERILL Á POPA!

Ara si que podém ben dir que per Espanya s' ha posat á ploure!

L' enemich 'ns busca per darrera y si no volen que la paraula resulti epigramática, per la banda de Ponent.

Ja feya temps que nostres entranyables vehins, los portugueses, estaban á partir un pinyó ab nosaltres. *Os lusos* com se dihuen ells ó 'ls *llossos* com 'ls diríam aquí, aprofitaban totas las ocasións propicias pera mortificarnos y ab la seva prossopopeya de *finchados fidalgos*, parlavan d' Espanya y de 'ls espanyols ab una mica de *retintin*, un sí no es despreciatiu.

Ara s' ha vist lo perquè. Era *nada* menos que s' havian aliat ab un altre entranyable amich nostre; Inglaterra.

De manera que la nació sobirana de 'ls mars, la que domina com reina indiscutible sobre las superficies aquáticas de tot l' univers s' ha aliat ab los *llossos*. D' aquest modo, l' un de 'ls dos aliats vigilará la superficie y l' altre vigilará 'l fons del líquit element, en sa qualitat de peix... que 's porta l' oli.

La proclamació oficial d' aquesta terrible aliansa qu' ha fet arronsar lo llombrigo á Fransa, Alemania y fins á la poderosa Russia, va ferse solemnement á Lisboa, en ocasió de la visita d' una esquadra inglesa.

Los fills de la nació vehina, que son andalusos honoraris, portaren á cap iluminacions espléndidas en las principals é inmensas vias de la capital del seu regne.

En la «Rua da Calçada Real», ahont com sab tothóm la numeració arriba fins á 56,000 xifras (perqué allí 's numeran totas las portas y finestras, á fi de que á l' extranger s' admirin de la llargada de 'ls carrers), en la «Rua da Calçada Real», donchs, van gastarse cent toneladas d' oli en iluminacions. La *tonelada* portuguesa es un tonellet de tres litros.

Lo gastat entre iluminacions, archs triunfals, músicas y xarangas y 'ls jornals de 'ls que cridavan *vivan os ingleses!* puja á una quantitat que fa escriuir. ¡Més de cinquanta millóns de *reis!* (Cada milló de *reis* equival á poch més de tres pessetas y mitja).

Además, los *llossos*, per demostrar als seus aliats que si alguna nació hi ha poderosa per mar després de Inglaterra, aquesta no es altra que Portugal, van omplir tota la «Ria do Tajo» d' embarcacións de guerra.

Per proporcionar-se acorassats de línea, embargaren tots los vapors del port de Lisboa, erissant ses cubertas ab canóns de totas classes y midas. Aquets canóns eran los tubos de conducció d' aygua y gas, previament desenterrats de 'ls carrers de Lisboa.

Perá habilitar torpeders, canoneras y demás embarcacións menors, utilisaren totas las llanxas de pesca y llaúts de cabotatge, sólidament arrenjats, ab xemeyas de cartró sobre fogaynas de borra y erissats també de conduccións de gas y xemeyas de cuyna.

Además, aumentaren instantáneamet lo número de barcos, assignant á cada un d' ells quatre noms distints qu' anavan pintats á babor, á estribor á popa y á proa.

D' aquest modo 'ls confidentes inglesos que corregeren la Ria per fer una estadística de la marina

llossa, varen endursen un catálech ab cinch mil noms diferents d' altres tants barcos formidables.

¡Y quins noms! Desde «*O Terrible*» assignat á un pacífich vapor carboner, fins á «*O Lampo*» que 'l duya una goleta carregada de sebas, allí en la desembocadura del Tajo va recullirse un preciós vocabulari de noms escruixidors. No mes sa lectura, ja feya pensar ab lo judici final.

En resúm, nostres vehins ab ocasió de la visita oficial de sos aliats, van tirar 'l resto y com de costum han assombrat al món.

Per primera providencia y per demostrar qu' ab la aliansa d' Inglaterra ja 's consideran invencibles, han despedit á cops d' escombra al embaixador holandés. Es vritat que Holanda sols té dos millóns d' abitans, pero lo mateix haurian fet ab los plenipotenciaris de Russia, Alemania y Fransa si ho haguessin cregut agradable á la nació aliada.

Lo desitj suprem de 'ls *llossos*, hauría sigut posar també un grandió vidre d' augment en lo port de Lisboa, á fi de que 'ls inglesos haguessin vist en sa capital un Lóndres corretgit y augmentat, en cada edifici una pirámide de Egipte, en cada *rei* una lliura esterlina, en cada *llus* un gegantás y fins en cada gat portugués, un tigre de Bengala; pero aquesta magnífica idea, no ha pogut posarse en práctica per falta de temps.

Todo se andarà no obstant, y com que la aliansa ofensiva y defensiva entre Portugal é Inglaterra, deu portar com un de sos objectius principals, entrar á sanch y á foch en lo país de 'n Silvela y en Sagasta, lo día que vingui una conflagració universal, ja cada portugués 's mira ab ulls de llástima als espanyols, extranyantse de que encara tinguém humor de jugar á la lotería, ara que 'ls *llossos* 'ns vigilan.

Estém amenassats donchs, d' un imminent perill y poch sabém, ¡infelissos de nosaltres! la que se 'ns prepara; á poch que 'ns emboliquém, passém á ser feudo, *do tremendo português*.

D' un d' aquestos, 's conta que en lo terratrémol de Lisboa del sigle passat, que segóns las crónicas derruhí milers de casas (si 'ls *llossos* d' aquells temps no menten), exclamá irat en mitj de la desolació general, y pegant fortas patadas á terra;

—«Oh terra no 'n tembles que non te farè nada!»

¡Vés quan podrém posarnos nosaltres al costat de gent tant valerosa y de tanta presencia d' ánimo! ¡Nosaltres, que devant d' un ratolí enarbolém bandera blanca y quan se mor un torero, 'ns tornèm ximpls de dolor!

Vaja está vist y es inutil oposars' hi... ¡Portugal 'ns ha de dar la *puntilla!*

Y lo qu' es més trist... per la banda de Ponent... com si diguéssim ¡per darrera!

RAMÓN BERENGUER.

RE TALLS

Dihuen que las penas matan,
més aixó no es pas vritat
puig si las penas matessin
jo ja sería enterrat.

—Voldria que 'm aclarissis
un cas molt empelagós,
¿qu' es pitjor que trobá un tonto?
—Es pitjor trobarne dos!

JOSEPH M.ª FELIU.

¡QUE DURI!

Com que amiga ets de rahons,
del escándol y el xibarrí,
vas dient per tot el barri
que ab mí no hi vols relacions.

Perqué soch cara-girat,
que estich faltat de judici,
que visch dominat pel vici
y que soch molt mal parlat.

Tantas cosas dius, que encare
que 'l que vols ho creus lograr,
no 'm farás pas abaixar
ab tas paraulas la cara.

Donchs mon cor, sempre fidel
á las tradicions de casa,
sab de sobras que 'ls brams d' ase
may fan via cap al cel.

Y encar que vagis dihent
calumnias de ma persona,
ton procedir d' enredona
de sobras lo sab la gent.

Y sí, presumint d' hermosa,
dius que tu á mí m' has deixat,
pels defectes que hi citat
y per trobar millor cosa...

'T diré que no m' altera
pero 't vull dir net y clar,
que soch jo qui 't vá deixar
per farsanta y trapacera.

Mes, no crech que logris pas
el mal fi que 't proposavas,
perqué pel camí que anavas,
sempre 'n torno quan tú hi vas.

Ja sé que vares dí un dia,
parlant de mí ab molt despit,
que 'm voldrías véure al llit
prés de forta malaltía.

Y fins, créume, va alegrarme
que 'm volguessis tant de mal,
donchs, desde aquell jorn fatal,
no mes vaig fent que engreixarme

Lo teu procedí adversari
'm fa estar molt bó y molt sá
¡que duri, filla, y no pari!
¡Cap ganancia hauré de dá
al metje y apotecari!

BONAVENTURA RAMENTOL

Del enemich el consell

¡Pobre país! Confiant
en promesas sempre falsas,
'ns aném fa temps quedant
sense rals, y sense calsas.

Vingué l' home de la daga
predicant la selecció,
y 'l seu partit fou la llaga
més fonda de la nació.

—Jo 'm proclamo campeó,—
deya 'l sócio, tot formal;
—de la regeneració
económica-social.—

Y volguent regenerarnos
á tort y á dret, va lograr
ab molta astúcia enganyarnos,
mes no 'ns va regenerar.

Y per no pérdre la fama,
l' home encare avuy sosté
que cumplirá 'l seu programa,
quan ministre torni á sé.

¿Vosté creu que 's regenera
un país ab la mordassa,
perqué la promesa sincera
no publiqui lo que passa?

¿Vosté creu que repartint
destinos, als que son nobles
perqué 's vagin enriquint,
se regeneran los pobles?

Vaja... entórnissen al llit
y no sigui papa-natas.

¿Que 's e eu que 'ns mamém el dit

ó que som tots uns sabatas?
No ho som tant senyó Silvela;
no ho som tant de papa-moscas
y si no té més candela

per 'ná al llit, hi va á las foscas.
Senyó Azcárraga, vosté
que remena las cireras,
no se l' escolti de ré;

no vulgui sé de 'ls pasteras.
Si vosté vol conquistar
del país, las simpatías,
y vol ferse popular

solsament en quatre días,
jo li donaré 'l camí
perqué 's respecti 'l seu nom;
y si ho fa, créguim á mí,

que l' alabaré tothom.
Li dich, perqué se 'n enteri;
si vosté vol que l' Espanya
en poch temps se regeneri,

com que no li falta manya,
ho pot lograr fácilmente
perqué vosté, á la má ho té.
Crégui; 'n quedaré content

y 'ls homes honrats també.
Comensi per suprimí
gent que no trevalla y cobra.
De gent d' aquesta, á n' aquí,

per nostra desgracia 'n sobra.
Fassi també que la Lley
per tots sigui respectada.

Ni pe l pobre, ni pe 'l rey,
té de véures may burlada.

Suprimeixi 'l caciquisme,
que 'n estém farts de cacichs,
y en quant al favoritisme...

¡no 'n fassi cas, dels amichs!
Perqué fa molt poca gracia
emplear tant solsament
á n' aquesta aristocrácia,

que després de tot, es-gent
més amiga de la broma
que no pas de trevallar;
y á tots agrada la moma

sens que s' hagi d' afanyar.
Alt ó baix, qui delinqueixi
me 'l processa á na 'l instant;
y 'l primer que no serveixi...

mal que li pesi, cessant.
O tots cristians ó tots moros;
suprimeixi ab energia
fins... las corridas de toros,

y 'l joch de la lotería.
Si ho fa aixís, ja s' endevina
que tindrem bons militars;
y tindrem bona marina,

y reflorirán las Arts.
Aixís es, com sens quimera,
fará 'l bé dels espanyols...
¡D' aquest modo 's regenera,

y s' esmenan molts bunyols!
LLUIS G. SALVADOR.

¡NO PASSA!

Passa 'l dia, la nit passa,
passan l' hivern, la tardor,
l' istiu y la primavera,
tot va passant en lo món;
mes, lo que ni á *tiros* passa
ni tampoch ningú me 'l vol
es lo duro filipino
que 'm vas donar fa molt poch
quan certa nit vaig posarte
á son lloch, aquell ós gros.

S. BRUGUÉS.

CANTARS BILIGÜES

*La Virgen del Pilar dice
que no quiere ser francesa...*
ditxós lo qui pot dir cosas
ab garantías suspesas.

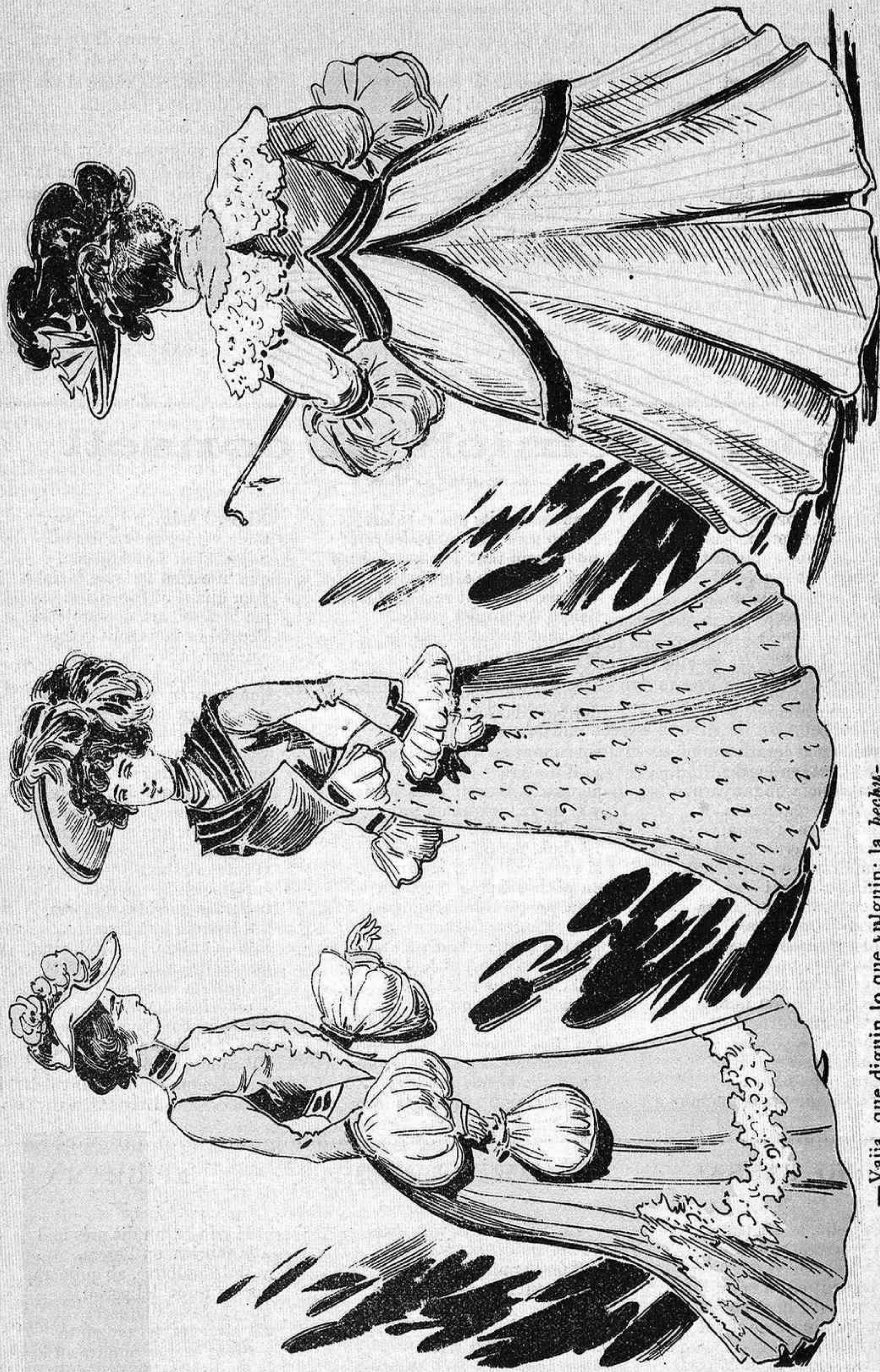
*S ñor alcalde mayor
no prenda V. á los ladrones...*
Que tothom fassi 'l que vulgui
y ¡visca en Bernat Xinxola!

J. SANTAMARÍA VINYALS,

EPÍGRAMA

Havía en un dit prés mal
á la fábrica, en Perera,
y al despullarse, ab quimera,
per un forat del portal
guaytava sa dispesera.
Ell al véure 'ho preguntá:
—¿Com es que 'm mira en lo llit?—
la qual contestá ab neguit:
—Li pueh ben assegurá
qu era sols per véure 'l dit.

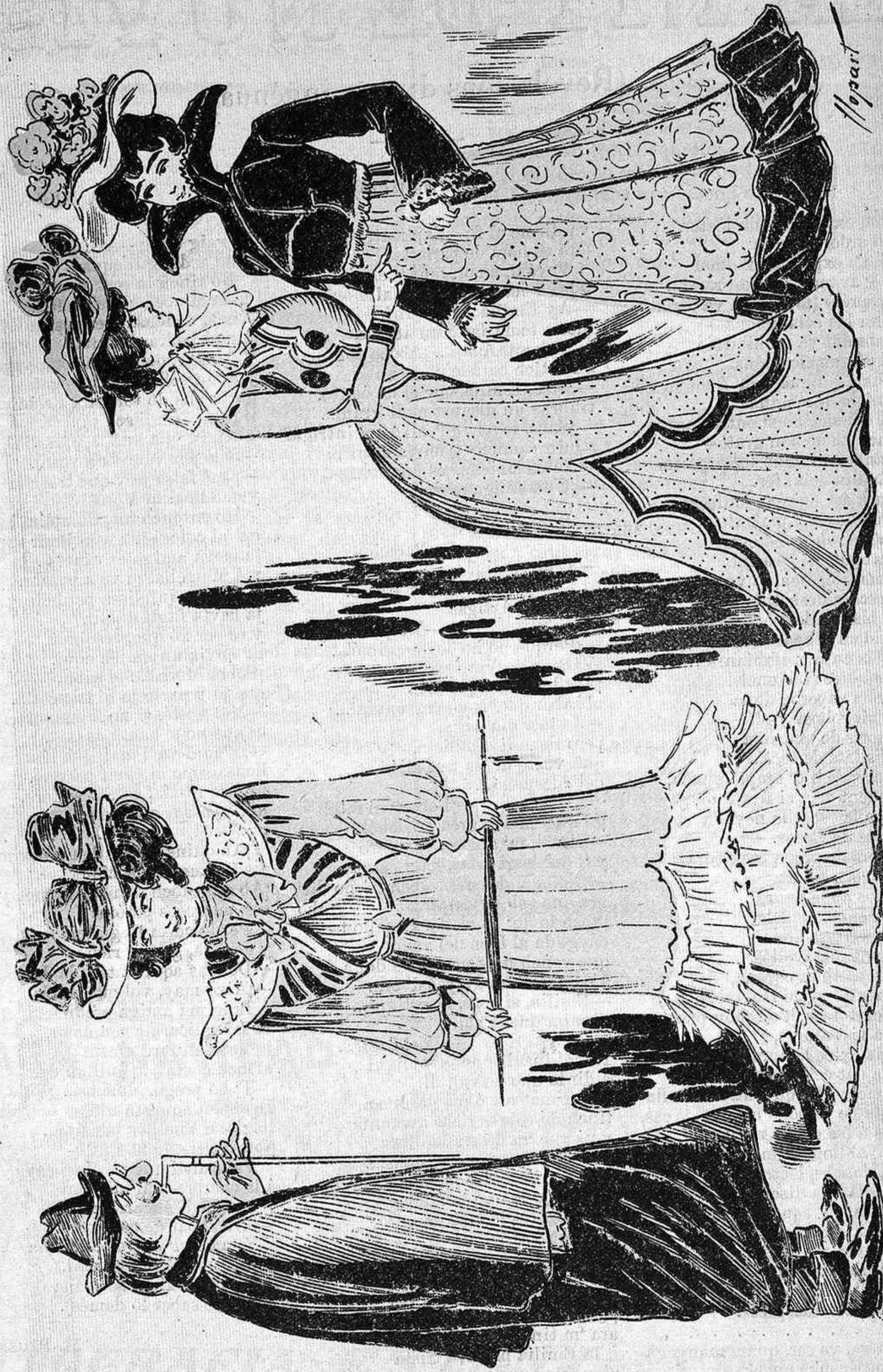
TIQUIS.

—Vaija, que diguin lo que vulguin: la *hechu-*
ra d' aqueixas mànegas es molt convenient pe 'l
 desarrollo de las manyecas...

—Si, Lola, y per amagarhi l' esmorsari!

—N' h' ha que neixen y van ab la fló...
 al dallonsas, jo ab la moda d' are, si no hi
 porto flors, hi porto *foreyos*.

M' agradan molt las mangueras,
 m' agradan els teus davants;
 pero encare més m' agradas

—D' ensá que hi estrenat aqueix vestit, tothom
 me pregunta si m' hi tocat de la médula.
 —Y jo del bolet, perquè 'm posso *pateló*.

del teure de la fashione

Llopart

LA NIT DE NUVIS⁽¹⁾

(Revelacions d' una ingénua)

(CONTINUACIÓ)

A NISSA

¿Com explicarte, oh lector,
aquell ardorós excés
y aquella explosió d' amor
entre l' avans y l' «després»?...
—«Després» (la Emilia va dirme)
vindrán las aclaracions—
y en absolut va prohibirme
que li des explicacions.
—Bástam—digué—qu' á mi 'm vin-
per amichs recomanat... gui,
Aixís, donchs, no s' entretingui,
jo l' accepto de bon grat!—
Jo anhelant, mut de sorpresa,
á la Emilia deixí fer...
¡Ab quin art supré, la deesa
va ferme tastá l' plaher!
Ella las robas desfeya
y l' cós opulent, vessant
d' aromas, oh Deu, jo veyá
com cascata desbordant!
¡Sos blaus ullets espargian
resplandors del paradís;
sos llabis en flor, lluhían
tota una bresca d' encís!
Aquella superba dona
ab son pit robust y plé,
tenía ports de matrona
y exquisitats de bebè...
Lo ros cabell d' ampla onada,
resplandent com si fos d' or,
queya en la espatlla nevada
ab diluvis de claror.
Son tors de grega escultura
era sólit, ben tallat
com si fos ab la figura
d' una Vénus, modelat.
Y l' apetitosa dona
de conjunt marvellós,
'm somreya ab sa carona,
com dihent;—¿Que fás, talós?
Ni l' cast Joseph en mon puesto
s' hauría vist aturat,
ni hauría extés lo «protesto»
que li ha dat celebritat.
Molt menys jo, qu' entre más fla-
compto la de 'ls bons bossins cas,
y 'm tiro á las donas macas
igual qu' al llop los mastíns...
Aixís, donchs, lector, perdona
si en gracia á la discreció,
te dích sols, qu' aquella dona
'm causá tal impresió,
que, tendra y apassionada
entre un bés y un altre bés
apressurá l' arribada...
del memorable «després».

«Després», va ser, quan manyaga
y exhalant sospirs encar,

va dirme al fi;—Explicat, *plaga*,
jara es hora de parlar!
Veyám, amor, ¿qui t' envía?
¿Qui t' ha dit que soch al mon?
—Ay Emilia... t' ho diría
mes... temo darte un afront.
—¿Afronts á mí?... ¡Aboca tonto!
Ja estich curada d' espant!
—Mira, Emilia, que si ho conto,
tindrás un disgust molt gran!...
—¿Sabs, reyet, qu' aixó m' intriga?
¿Quin «amich» t' envía á mí?...
—No es amich... ¡es una amiga!
—¿Una amiga meva?
—¡Sí!
—¿Y d' ahont?
—De Barcelona.
—¿Cóm se diu?
—S diu Mercé.
—¿Mercé Artigas?
—En persona
—¿Perqué no ho deyas primé!...
¡Válgam la Verge Maria!
¡Vés la Mercé que dirá
al saber que 'ls que m' envía!...
—Jo ja volía parlar,
pero recordi, Emilieta,
que vosté m' ha tret alló
del «després»...
—¡Bona l' hi feta!
¡Si que 'm sab greu de debó!
—Si vol, m' aixeco, 'm retiro
y l' qu' hagi estat, hagi estat...
—¡No!... Y després... ¿perqué no dir'
ara que sab la vritat?... ho
¡Soch lo qu' ha vist!... Papallona
cayguda al flam del amor,
que vench mos tresors de dona
á cambi d' un grapat d' or...
—Emilia, si acás, no estigui...
diguim quant val.
—¿Vol fugi?...
No m' insulti; no m' obligui
á dir lo que no vull dí.
Per ma sort ó ma desdítza
tinch de sobras richs aymants
y ni que 'm déssin la dítza
pendré diners de sas mans!...
Mes, parli, amich meu, enraho...
¿Que diu de nou la Mercé?
¿Ha contret ja matrimoni?
—¡Per xó vinch!
—Gran Deu!... ¿Potsé
es lo seu marit?... ¡Qué impura
qué infame soch y qué vil!
¡Quina rábia eixa criatura
ara 'm tindrà!...—Y fil á fil
la Emilia ploraya trista
ab noble arrepentiment.

Jo vaig dirli;—Alsi la vista
y no 's dongui aquest torment.
No tinch la sort de ser l' home
de la Mercé... ¡Soch solté!...
Aixís, donchs... per nostra broma
ningú podrá dirli ré.
Amich soch de sa companya
y á Marsella m' ha pregat
qu' avans de tornar á Espanya
li portés un plech tancat.
—Aixís, ella aná á Marsella?...
—Sols per véurela á vosté.
—¡Qué falsa jo y qué trapella
y qué lleal la Mercé!
Ho entench tot. Cumplint lo pacte
qu' al colegi 'ns vam jurar
la meva amiga es exacta
y á Marsella 'm ve á buscar.
Mes jo, infelissa perduda,
ja havia fugit d' allí,
y es per xó que, resoluta,
m' envía un amich aquí.
¡Pobra Mercé!... si sabia
que jo l' pacte ja hi trencat!...
—Mes vosté, si no l' cumplía,
es que no s' haurá casat...
—D' aquí vé l' mal; que lleugera
l lensantme al camí pervers,
nits de núvia, essent soltera,
n' he passat alguns milers...
...
¡Ab quins colors deu pintarme
sas íntimas sensacions!
¡Ab quin foch deu relatarme
sos amorosos petóns!
Per la carta ja glateixo
y goso ja, goso y rich.
—Donchs aquí la té y la deixo...
—¡Aixó may, volgut amich!
Puig ma amiga predilecta
vé á explicarme son amor,
jo necessito un afecte
al meu costat... ¡Vull un cór!
T' ho prego, donchs... ¿Vols que-
darte?
Dedicam aquesta nit,
llegirém tots dos la carta...
¡tots dosets de fit á fit!—
Vaig dirli que sí. Y trucava
á la cambra al moment
y l' sopar li encarregava;
—«Un sopar de casament».—
Y també l' ordre ben plana
de no rébre á ningú més.
(Fins la próxima setmana
no 's pot saber lo demés).

M. RIUSECH.

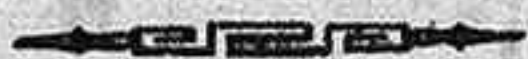
(Continuará)

(1) Véginse los números 630, 631, 632, 633, 634, 636, 637, 638, 639 y 640.

LA MUDA

ó embolica que fa fort

(Novela en varios capítuls, filla de molts ingenis) (1)

II

LA TABERNA DE 'N «NAFRA»—«UNA JUERGA»

UN NAIXEMENT

Deixém aquets aconteixements y reculém, estimats lectors, setze anys enrera.

La taberna de 'n *Nafra*, estava situada al carrer de 'n Robador, enfront lo carrer del Beato Oriol. Eran las dotze y mitja de una nit del mes de Desembre, freda y humida. La taberna estava plena de gom á gom. Sis ó set taulas de fusta plenas de bebedors y bebedoras, la major part gent perduda y de péssims antecedents. Uns jugant, altres cantant, altres rihent. De tota aquella *púrria*, sobressortía un tipo alt, sech, vestit de trinxerayre, ab uns *pan-y-toros* molt marcats, una brusa estripada y bruta, uns pantalóns apedassats y unas sabatas no millors que la brusa y pantalóns. A pesar de vestir com un *péssa*, se l'hi notaba en sos mohiments quelcom d'extraordinari, quelcom d'aristocrátich.

—Estich nerviós—deya mormolant lo trinxerayre, fent cás omís de la *barrila* que 's feya al costat seu,—en *Nafra* no 'm diu res, y ja deu acostarse lo moment solemne. ¡Pobre Emilia! ¡Soch un miserable! ¡Oh! no, valor y que surti lo que Deu vulga!

En aquest moment en *Nafra* s'acostá ab molt misteri al trinxerayre y li digué molt baix á l'orella:

—*Senyor Baró, ha arribat l' hora.*

Com si l'hi haguessin aplicat l' electricitat, lo trinxerayre tremolá de cap á peus. Després refentse, digué cridant:

—*Nafra, porta botellas y que tothom begui á ma salut, jo pago,—y afegí molt baix á l'orella de 'n Nafra:*

—*Es necessari ofegá los crits de la víctima.*

(1) Tots los nostres colaboradors tenen dret á escriurer un capítul (mitja plana). S' admet original fins diumenge á la nit.

Un aplauso general acullí las paraulas del generós. Passats cinch minuts, lo vi corria per sobre las taulas, perquè las gorjas no podían engolirne més. Una cridoria infernal sobrevingué tot seguit, filla del esperit del vi de 'n *Nafra*.

Homes y donas s' abrassaban petonejantse.

Uns ballaban, altres cantaban.

Lo *Baró*, sens barrejarse ab los *juerguistas* estava sol en una taula, agafant una *pítima* de rom.

Mentres tenían lloch aquestos successos, á pochs passos del sellé y en un cuarto de la mateixa taberna, s' hi desenrotllaba una escena dramática.

Sobre un catre brut, hi havia una dona jove y guapa que 's trobaba en los dolors del part.

Un metje á la capsalera li dava ánimos.

De cop trucaren á la porta.

Lo metje obrí y comparegué en *Nafra* ab molt misteri.

—¿Qué tal?

—Psit...—digué lo metje posantse un dit als llabis—ja ha arribat lo moment.

En *Nafra* mirá la malalta y desaparegué tancant la porta.

Poch rato després, la malalta ab uns crits horrosos, donaba á llum una nena.

Lo metje, portá á cap tot sol l' operació, ab molt desembrás, demostrant tenirhi molta práctica.

Al poch rato tornaren á trucar á la porta.

Lo metje obrí y entraren en *Nafra* y lo trinxerayre. Aquest, borratxo com una sopa.

—¿Com ha anat?—preguntà en *Nafra*.

—Be... No cridin gayre... Es una noya... Miréu-ssela—digué lo metje ensenyant la criatura.

—Contempléu la vostra filla—digué en *Nafra* al *Baró*.

Aquest se la mirá ab ulls estúpits.

—Vos adverteixo—digué lo metje—que la vostra filla no vos enrahonará may, per anys que visqui, perquè es *muda* completament.

Lo *Baró* esclafí una rialla.

¿Quí era aquell *Baró*? ¿Quí era aquella dona? ¿Quí era aquell metje? ¿Y aquell taberner? ¿quí era?

No adelantém los aconteixements, com dihuen los novelistas per entregas.

I. SOLER.

PARA NAVIDAD — GRAN SURTIDO EN

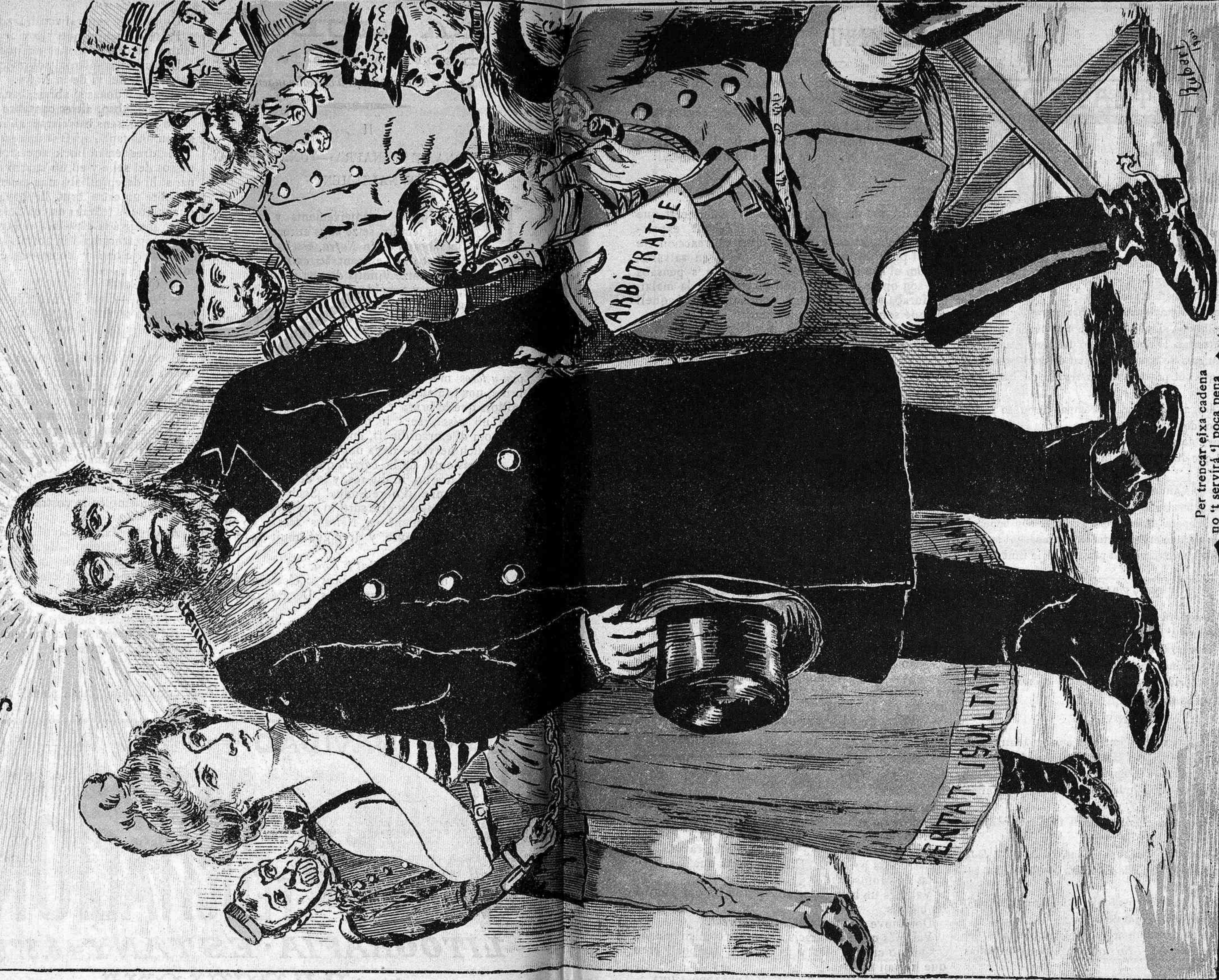

FELICITACIONES

LITOGRAFIA · ESTANY = 6, S.ⁿ Ramon, 6.

—BARCELONA—

JUSTICIA Y DRETA

Per trencar eixa cadena
 no 't servirà 'l poca pena
 qu' á la pipa don xucladas,
 ni Austria, América y Japó...
 Sols podém servirte jó
 y 'l de las barras lligadas.

Ab lo Radamés de *Aida* debutá lo tenor Sr. Ceppi que poch ha guanyat desde que lo habíam sentit en lo teatro de Novetats. Los aguts que posseheix no son tot lo potents deguts y aixó fá que á menut li resultan fallidas las notas y aixís *liricament* parlant, vol dir que es un gran protector dels galls.

Se veu que s'acosta Nadal.

Ab la protagonista de *Lucia di Lammermoor* debutá la Srta. Pacini que sigué objecte de una ovació, principalment al cantar lo famós rondó del tercer acte, en la que hi feu gala de una flexibilitat de veu pasmosa, de manera que pot proclamarse la *regina* de las típles lleugeras.

Lo resto dels artistas que l'acompanyaren se feren molt indignes de aytal eminencia.

Debém fer nota exclussiva al mestre director senyor Goula (fill), que dirigí orquesta y coros ab verdadera maestría.

Pera avuy está anunciada *La Walkyria*, la que serà dirigida per lo mestre Mascheroni.

Ahir y ab la ópera *Aida*, debía vorificar son benefici y despido, la notable artista Srta. De Lerma, sent sumament sensible que hagi vingut per una série tant curta de funcions.

NOVETATS

Obras de Guimerá é Iglesias han fet lo cartell de la setmana, mentres s'ha anat ensejant lo drama *Beaujolais*, quin estreno debía tenir lloch ahir vespre.

Pera avuy, además, está anunciada l'atracció *Bob-Walter*, que ha cridat poderosament l'atenció en tots quants teatros ha trevallat.

GRAN-VIA

Dissapte á la nit va estrenarse en aquest teatro «*La Celosa*» sarsueleta dels Srs. Casero* y mestre Arnedo.

Poch de particular té la nova producció y sols lográ passar, gracias al salero de la Srta. Alcacer que anima tot lo primer quadro.

En cambi lo quadro según, es molt mitjanet y ajuda á que la obra fos rebuda ab fredor.

La qu'os dolenta de vritat es la parodia de *La balada de la luz*, qu'ab lo titol de *El balido del zulú* ha escrit lo senyor Granés.

Lo conegut parodiador va tenir molt mala má ab *El balido* y aquets fou sissejat de debó.

La empresa ab molt bon acort ha manat retirarlo del cartell. ¿Qué hi farém? —No tot han de ser troballas com *La tempranica*.

UN CÓMICH RETIPAT.

DEL MEU "REAL" ARXIU

Felicitant á son rey un cortesá per sa vinguda al trono, acabá 'l discurs dihent:

—Desitjo pera vostra Majestat un regnat tant llarch com lo del sol.

—Donchs, desitjariau (respongué 'l rey) que 'l meu successor hagués de viure ab llum artificial.

*
**

Durant una de las crísis de la enfermetat que costá la vida al gran Frederich de Prussia, experimentá una millora passatjera que va reaccionarlo fins al punt de que 'ls meijes confiaban en salvarlo.

Com el seu nebot, successor d'ell, ja 's pensaba que son oncle moriria aquell mateix dia y la malaltia duraba temps há, dirigí 'l rey sos ulls á n' aquell y digué somrihent sardònicament:

—Perdónam, nebot meu, si 't faig esperar tant.

*
**

Quan Felip IV, després d' haver perdut á Portugal, s' empenyá en que se li dongués l' adjectiu de *el Grande*, exclamá 'l duch de Medinaceli:

—Nostre rey és com els forats; que com més terra 'ls treuen, més grans se fan.

*
**

Frederich II era un ateo acèrrim. Un dia que sostení l' ateisme devant d' Arnald Bocular, filosop eminent, que 'l combatia, digué á n' aquest el soberá:

—¿Com es possible que creyéu en la tontería de que hi ha Deu?

—Senyor, li respongué: jo necessito creure que hi ha algún sèr superior als reys.

*
**

Quan l' embaixador de Ferrán lo Católich feu present á n' aquest monarca que Lluís XII de Fransa 's queixaba d' haver sigut enganyat dugas vegadas per ell, contestá:

—¡Es mentida! L' he enganyat més de deu.

PEPET DEL CARRIL, arxiver.

REFRANS ADOBATS

Ab temps y palla... 's fan márfegas.

Deu té un bastó . sense punyo ni birolla.

Home casat... pert la parroquia.

Deu dona fabas... y á la plassa venen raves.

Las bonas paraulas... fan més efecta que las herbetas de Montserrat.

Val mes un boig conegut... qu' un cop de puny á 'ls bigotis.

Dona jove y home vell... *corrida real*.

Val més caure en gracia... que ser cómich *afamat*.

Qui no creu al pare y la mare... tampoch creu que hi hagi un Deu.

ABELARDO COMA.

LA TOMASA

¡¡ARE ES HORAA!!

¡Espavillarse, senyors! Fassin que no 'ls hi passi com á n' aquestos qu' er care ploran perquè l' any passat varen quedar-se sense *décimas*.

En *Paris Monjeta* ha fet un discurs en las Corts en lo qual entre altrás cosas ha explicat que *encara qu' indignament*, es director d' un diari de Barcelona y diputat per Sueca.

‘Ns alegrém de saberho.

Y puig qu' aquestas paraulas han sigut pronunciadas en las Corts, que constin á la *faz* del país

«*Indignamente*». Son frasses textuales del *propio cosechero*.

Noticia sustanciosa

«Dimars van ser desembarcats del vapor «Catalunya» trescents cinquanta porchs procedents de Mallorca.»

Per fer la pau ab los mallorquins, teníam d' haver embarcat en lo mateix vapor, de retorn cap á Balears, igual número de frares greixosos y pudents.

¡Sols aixis podíam fer la pau!

Nostre estimat amic don Anton Esplugas, lo fotógrafo ben conegut dels habituals llegidors de LA TOMASA, puig més d' una volta haurán admirat á través de nostras copias litogríficas, los artístichs tipos de dona que sab obtenir dit senyor, tingué la desgracia de perdre un de 'ls días de la passada setmana á sa carinyosa esposa donya Rosa Generés y Cruzet (Q. A. C. S.)

Li doném des le aquestas columnas lo més sentit pésam y la expressió de la fonda pena ab qu' hém sapigut tan fatal noticia

¡Está vist que són uns clarividents pasmosos! Nostre company Ramón Berenguer alló que 's diu *burla burlando*, va posar los punts sobre las *is* en lo conflicte del gas, quan en la *Crónica* de la setmana passada deya que la solució estava en la botiga de 'n Ramón Noguera, plassa de Santa Ana

diez y siete--La Formal.

En efecte, després havém sapigut qu' aquest apreciable confrare, havia fet pochs días avans lo que nostre company va dir de pura pensa.

Nos consta que 'l gremi d' Ultramarins ha rebut facilitats del industrial-versaire, per derrotar al gas en tota la línia y á la electricitat en tots 'ls fils.

Dona (aquesta es la paraula) gasómetros de 5 llums de 20 *bugias* per cremar durant cinch horas, á tres duros y de 3 llums, á dos duros. En quant al carburo, lo serveix en *bidons*, á igual preu que las fábricas per toneladas y de deu kilos endevant no aumenta lo preu de 'ls *bidons*.

A tot aixó, en Noguera garantisa lo perfecte funcionament de 'ls seus gasómetros, que son inofensius, inexplosibles y unas verdaderas joguinas.

N' hém vist funcionar un de 15 pessetas en la tenda d' Ultramarins del carter del Gobernador, n.º 4 y 'ns hém convensut plenament de que s' imposa la desaparició del gas y de la electricitat.

Alló es l' autonomia lluminosa. Cadascú es amo del seu aparato y del seu llum y no té d' aguantar las xeringas d' avasalladoras companyias. Los botiguers de Barcelona poden riur de 'ls seus decrets, gracias á n' en Noguera.

¡Queda votada donchs la supressió del gas y de la electricitat!

Ah, y consti que si no votém també la supressió de la forma poética, es perquè encara queda lo senyor Noguera per sostenirla.

La Patria en un fogós article, demanava días enrera que puig que 'l Govern no ha fet agafar més que als autors materials de la última intentona carlista y 's coneixen los autors morals, que passejan sa insolencia pè 'ls carrers de Barcelona sense que ningú 'ls hi digui rés, s' omplin las presons y 'ls barcos de guerra ab los verdaders factors del recent alsament que, segons lo testimoni de *La Patria*, perteneixen á la honorable clase de 'ls banquers.

Ara lo que falta saber es si l' article del periódich del Capitá Vritats, es escrit no més per causar sensació, per donar lo cop, ó si en efecte, hi ha algo del nóm del capitá en ell.

Suposém lo segón y en tal cas, qu' agafin als banquers que diu *La Patria*.

¡Nosaltres no hi tenim inconvenient!

No sé si s' han enterat de lo que ha succehit á Pamplona ab lo periódich, *El Porvenir Navarro* republicá y 'l bisbe.

A n' aquest, li feya sombra 'l periódich, porque cantava massa clar y determiná tréuressel del mitj. Al efecte fulmina excomunió major contra 'ls que 'l llegissin y Pamplona es una població tan levítica que la excomunió va donar tot seguit sos efectes.

La fábrica de paper ahont se provehía 'l *Porvenir* va negarse á vendreli més paper.

Una criada del director, va fugir punta en blanch al saber que estava excomunicat.

Una senyora que volia llegir *El Porvenir*, fou abandonada per la minyona, avans qu' aquesta 's decidís á surtir á comprar un número

Una xicota promesa, va renyir ab lo nuvi porque llegía al periódich.

De detalls com aquestos demánintne. Y per fi de festa diumenje passat tot Pamplona 's llensá al carrer en manifestació contra 'l periódich réprobo y aclamant al bisbe.

¡Quina llástima qu' á Pamplona no hi hagi fábricas de panyos com á Tarrassa!

¡Tan á compte que surtiría allí la fabricació. La primera materia, la *llana*, está abundant y baratíssima.

Aixís al menys, ab lo fanatisme de 'ls navarros podríam abrigarnos tots 'ls demés espanyols.

¡Pero per més pega, ni aixó!

L' altre nit al carrer del Mitjdía, á las tantas de la matinalda, hi hagué un pet de garrotadas y de cops de sabre per deixar tonto á qualsevol. L' alarma arrivá fins á la Rambla y tothom 's preguntava si era alló una nova irrupció de 'ls bárbaros.

—No, va dir un fugitiu. 'S tracta d' una irrupció de la policia.

Quan los dignissims sayóns de l' autoritat gubernativa podan donar gust á la má, s' hi disparan qu' es un gust.

Molt cert es que 'l carrer del Mitjdía no es cap vía indicada per anar barret en má repartint cortesías, pero tampoch es necessari acudir á l' argumentació persuassiva del *palo y tente tieso*.

Perque ja es sapigut, que quan en un indret se perden garrotadas; no totas cahuen en la esquena de 'ls pecadors. Moltes y moltes s' aturan demunt las costellas de 'ls justos.

Després de tot, lo transitar per un carrer, encara que sigui de mala fama, no está incluhit en cap códich penal.

Ha surtit un folleto que ab lo títol de «Bodas reales» s' ocupa del casament de la prímpcesa d' Asturias y dona noticias dels futurs contrayents.

Entre 'ls datos biográfichs del presumit nuvi hi figura lo de comptar trenta anys (deu més que la prímpcesa) ésser capitá d' Estat majór honorari y haver fet las campanyas de Melilla y Cuba com á voluntari.

Lo folleto en questió presenta al prímpcep consort, cóm un xicot molt decent y molt persona, sense mes tara que ser fill de 'ls seus pares y net de 'ls seus avis.

En efecte, son pare fou general del exércit carlista y son avi era Francisco II de Nápols, un tirá execrable y ridícul que fou llansat del trono de Nápols á cops d' escombra.

Pero en fi, si el xicot es bon jan y no dona mala vida á sa muller y renuncia segóns sembla á la dotació de prímpcep consort, per nosaltres no hi ha cap inconvenient.

Cásinse y passin felissos
la lluna de mel juntets
y posin al món si volen
dos dotzenas d' infantets.

Suposo qu' haurán vist per la premsa diària, los detalls de la catástrofe de Cercedilla.

Es lo pol oposat de la catástrofe ocorreguda á Bayona no fa molts días.

A Cercedilla una colla d' obrers que retornavan del treball pagaren 'l *pato*.

A Bayona una dotzena y mitxa d' aristócratas que viatjavan en tren de *plaisir* se 'n feren la estella.

Pero es alló que dihuen, los extréms se tocan.

Y en aquest cas, se tocan per l' avarícia y sordidés de las companyías carrileras.

A Bayona com á Cercedilla la *Virgen del punyo* ha sigut la causant de la catástrofe, allí per no mudar unas travessas aquí per fer treballar á dos homes nit y día sense descans y sense misericordia.

Per lo tant los aristócratas com 'ls humils proletaris, tenen molt qu' agrahir á eixas poderosas companyías que per uns miserables céntims envían á la gent, á gran velocitat, cap á l' altre món.

L' arcalde senyor Coll y Pujol ha fet un punt d' home.

Las deu mil pessetas que 'ls pressupostos municipals li assignan per gastos de representació, ha ordenat que sigan distribuïdas entre 'ls obrers sense feyna.

Molt bé, don Joan, aquest rasgo de generositat li capta totes nostras simpatías.

Ara sol's cal qu' eixas *pelas*
que vosté aixís renuncia,
vigili perque en vritat
sigan ben distribuïdas.

Llegeixo:

«Ha sigut denunciad y recullida la edició del periódich madrileny *La Vergüenza*»

¡Molt ben fet! ¡Jo aplaudeixo tal midal

¿No havían quedat que la vergonya s' havia perdut fa dos anys, quan va firmarse aquella pau que 'ns deixá sense colonias?

¿Donchs perque atormentar novament á n' aquesta bona senyora gastantli 'l nóm?

Los mossos de la esquadra han trobat dins d' una claveguera entre Sant Quirse y Alpens, 10 caixas

¡Ara no 's pensin que fossin caixas de caudals, ni molt menos caixas de mistos!

Eran caixas de municions y cada una contenia deu mil cartutxos Matiser.

Deu per deu mil, cent mil, aixó es lo compte de la vella

¿Que 'ls sembla 'ls jugadors de Bolsa—que segons lo Govern van enganyar á quatre tontos si s' havían ben previngut?

Cent mil proyectils en un sol indret. ¡Apreta! Massa fort volían ferho per una sensilla jugada á la baixa.

— S A B I E S A S —

Deya Séneca á son deixeble Nerón:

—Per moltes personas que manis matar, no lograrás fer desapareixer á ton successor.

*
**

Pochs días ans de morir, exclamaba Fontenelle:

—Ja es hora de que me 'n vagi d' aquest món, perqué comenso á véure las cosas tal com son.

*
**

—D' ensá que he resolt no tractar ab nécis—deya Cailly—casi no tracto ab ningú.

*
**

Haventli preguntat á Nelatón si, siguent tant, gran anatómich, coneixia bé totas las enfermetats respongué:

—Nosaltres, 'ls anatómichs, som com els mossos de corda; que coneixen bé tots 'ls carrers y no saben lo que passa dintre las casas.

CORRESPONDENCIA

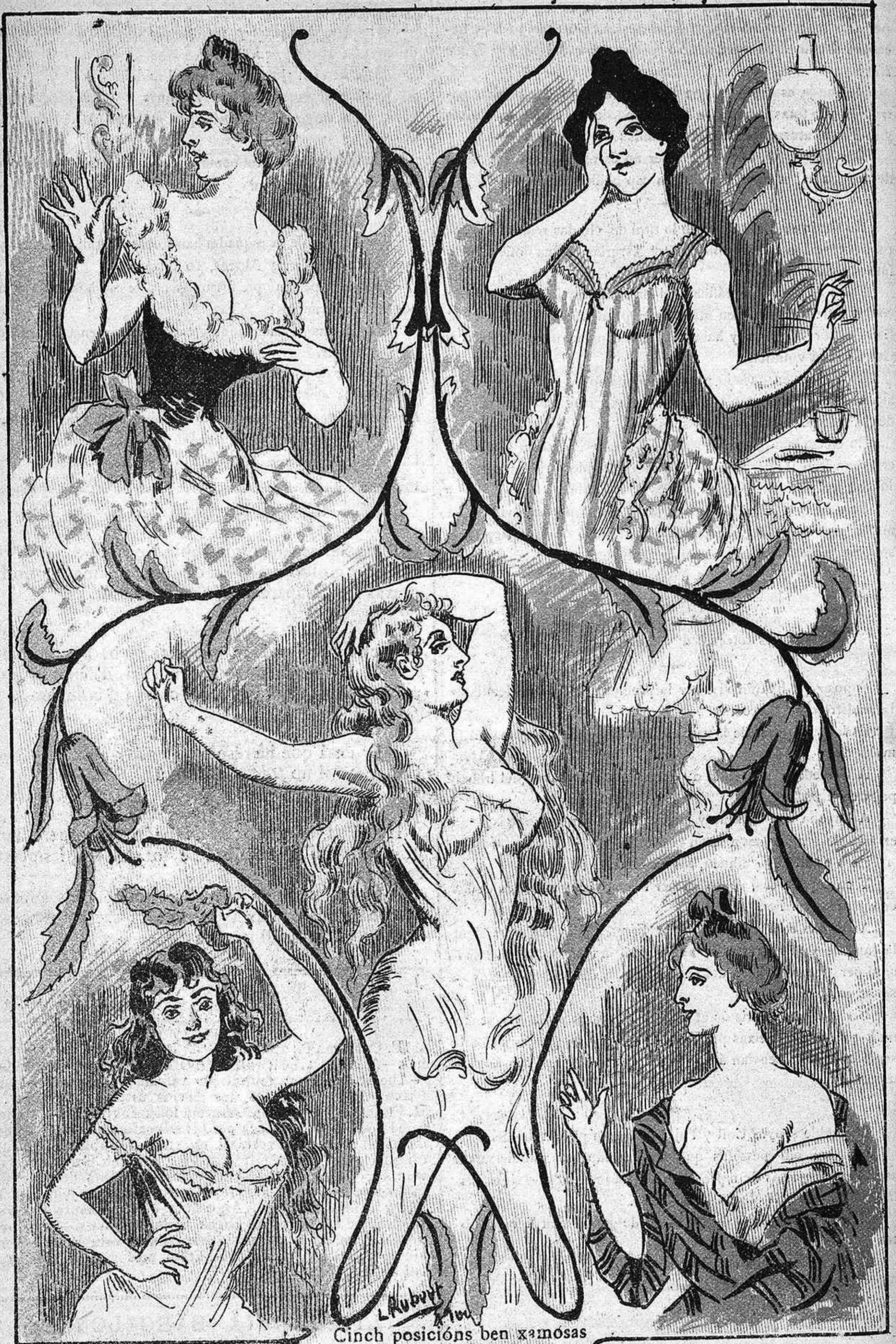
F. Carrera P.; aprofitaré «T' ho juro» cambiantli 'l final.—Albert Daroca; aniran los impossibles y geroglífichs.—Abelardo Coma; rebuts los refráns y gracias.—Lluís Salvador; serveixen los dos envios últims y agrahin'.—R. Campins y Serra; aprofitarém los geroglífichs.—I. Soler; queda acceptada la llarga pero li adverteixo que sa molta extensió tal vegada retrassi un xich sa publicació. Veuré ab gust que segueixi enviant —F. Castellet, Granollers; no serveix.—Ramón Ribera; acceptada —R. Homedes; serveix la poesietta.—Joseph M.^a del Mestre; la composició que 'ns envia es molt desigual. Al costat de fragments que van bastant bé n' hi figuran altres molt desiguals.—Colaboradors de «La Muda»; aquesta setmana serveix la continuació de I. Soler. També aprofitarém més endavant lo capítul de Angel Ros.

LITOGRAFIA BARCELONESA

6, CARRER DE SANT RAMÓN, 6

LA TOMASA

COMO SE LLEVAN LAS DONAS

Cinco posiciones ben xamosas
de cinco xicotas preciosas,
'ns demostran qu' al llevarse
pot la dona no assemblarse
ipro que totas son hermosas!